

اشاره

آنچه تاکنون مورد بحث قرار دادیم تعلیم واجب و مستحب بود که طبق قواعد کلی و عناوین کلی چون موارد خاص که مورد بحث قرار گرفت.

تعلیم واجب بالعناوین ثانویه

یک مطلب دیگری هم در ادامه بحث‌ها باید مورد توجه قرار بگیرد و آن تعلیم واجب بالعناوین ثانویه و این هم بحثی است که بد نیست به آن اشاره‌ای شود.

مواردی داریم که تعلیمی با عناوین ثانویه واجب می‌شود. مثلاً کسی اجیر بر تعلیم علمی شود، وقتی کسی اجیر شد برای اینکه چیزی را به دیگران آموزش دهد، تبعاً با عنوان اجاره واجب می‌شود؛ یعنی از باب اینکه وفای به عقد واجب است، اوفوا بالعقود؛ باید به عقدهایتان عمل کنید واجب است و یکی از عقود هم این است که انسان اجیر کسی شود.

اگر پیمان‌نامه‌ای نوشت و عقدنامه و عهده‌ی انجام گرفت؛ مثل معلم‌ها و اساتید و کسانی که تشکیلات و سازمان و یا فرد و خانواده‌ای او را اجیر می‌کنند؛ تا آموزش دهند؛ با این اجاره، چیزی که حرام نباشد، تعلیم غیر حرام شده و واجب است و لازم نیست در باب اجاره حتی راجح هم باشد. ممکن است کسی را اجیر کنند بر یک عمل مباحی یا عمل مستحبی یا بر عمل واجبی. البته این که اخذ وجوه در واجبات جایز است یا جایز نیست؛ بحث خود را دارد.

وجوب وفای به عقد «اوفوا بالعقود»

زمانی که شخص اجیر بر تعلیم شد، از باب عنوان ثانویه، تعلیمی که فی حد نفسه مباح بود یا راجح بود، واجب می‌شود. تعلیمی که بر آن اجرت می‌گیرد اقسامی دارد که گاهی واجب است؛ گاهی مستحب و گاهی مباح و گاهی مکروه و گاهی حرام است.

حکم اخذ اجرت

اجرت بر محرمات حرام است؛

اما در مورد اجرت بر مکروهات احياناً می‌شود تأملی کرد؛ این که اجیر شود برای انجام یک کار مکروه؛ بنا بر بعضی نظرها، صحیح است.

اما اجرت گرفتن در مورد امور مباح و مستحب، درست است. مستحب در عبادات، اگر تعلیم عبادت باشد، بنابر اصل اوفوا بالعقود، وفای به عقد اجاره واجب است.

وقتی که شخص بر یک تعلیم اجیر می‌شود؛ اگر آن تعلیم، تعلیم مباح باشد، واجب می‌شود و اگر تعلیم حرام باشد، قطعاً جایز نیست. اما در تعلیم مکروه و مستحب و واجب، تأملاتی است. ولی به احتمال خیلی بالا در توصیلات، مستحب و واجب، اختلافی نیست. عمده فقها می‌گویند مانعی ندارد ولی در عبادات، اختلافی است. اگرچه در آنجا هم، به نظر خیلی‌ها درست است.

فی الجمله با عنوان ثانوی «وفای به عقد»، تعلیم، واجب می‌شود؛ البته وجوب بالعرض، به خاطر عنوان ثانوی است.